
Læringsverkstedet
BARNEHAGER

**ÅRSPLAN LÆRINGSVERKSTEDET DOREMI
HUMLEHAUGEN BARNEHAGE 2018 - 2020**

Innhold

Velkommen til Læringsverkstedet DoReMi Humlehaugen barnehage	3
Våre kvalitetsindikatorer	3
DoReMi konseptets innhold	4
Om Læringsverkstedet	5
Vår visjon	5
Årsplanens funksjon	6
Planleggingsdager	6
Arrangementer i barnehagen for barna og foreldre/foresatte	7
Arrangementer og tradisjoner i barnehagen for barna	7
Samarbeid mellom barnehage og foreldre	8
Foreldreråd og samarbeidsutvalg	9
Samarbeid med andre instanser	10
Satsningsområde 2018 – 2020	10
Barnehagens innhold og oppgaver	13
Tilvenning og oppstart og for de yngste barna	16
2-årsklubb	17
Overgangen fra småbarnsavdeling til storbarns- avdeling	17
Tilrettelegging for de eldste barna	18
Sammenheng og samarbeid barnehage - skole	18
Læringsverkstedets pedagogiske konsept	19
Fem fagtemaer	20
Planlegging, dokumentasjon og vurdering	24
Aktuelle dokumenter for barnehagens pedagogiske arbeid	25

Velkommen til Læringsverkstedet DoReMi Humlehaugen barnehage

Presentasjon av barnehagen:

Barnehagen åpnet i november 2012 på Ranheim ved Nedre Humlehaugen i Trondheim. Som en ung organisasjon jobber vi fortsatt med å utvikle og etablere en trygg, leken og lærerik barnehage for barna som er på Humlehaugen. Vi er 21 ansatte med rik og variert erfaring og utdanning fra barnehagesektoren som hver dag ønsker å bidra til lekende læring, samspill og mestring i et trygt fellesskap. Av de 21 ansatte er 35% menn og pedagogtetteten er på 50%. Vi håper dere vil trives her på Humlehaugen med oss, og at årene i barnehagen vår blir en flott og betydningsfull fase av barndommen, preget av gode minner og opplevelser

Våre kvalitetsindikatorer

På Humlehaugen DoreMi barnehagen er kvalitetsindikatorer knyttet til;

Høy pedagogtettethet – Personalet med bred og variert pedagogisk kompetanse – God kjønnsbalanse i personalgruppen - Mulighet for etter- og videreutdanning - Personalet har tid til enkeltbarn, barnegruppen, refleksjon og faglig utvikling - Personale med blikk for nyskaping og erfaringsutveksling internt og eksternt i Læringsverkstedet - Høy grad av profesjonalitet i yrkesutøvelsen - Lederkvalifikasjoner/god ledelse – Godt arbeidsmiljø – Godt samarbeid mellom barnehage og hjem - Gode faglige og fysiske rammer for pedagogiske aktiviteter ute og inne – Ekstra fokus på lek, omsorg og læring gjennom musikk og estetiske aktiviteter. Et inkluderende miljø som forebygger mobbing og fremmer trygghet og vennskap – Pedagogikk som tar utgangspunkt i et helhetlig læringssyn tuftet på Læringsverkstedet sin systematiske pedagogikk for implementering av Rammeplanen – Høyt fokus på barns leke- og læringsmiljø både fysisk og relasjonelt – Avdelingsbarnehage – IA bedrift

Våre fem avdelinger har navn etter kjente komponister og under følger en oversikt over inndeling i stor og småbarns avdelinger, kontaktinformasjon og navnene til de ansatte som jobber der.

Avdeling	Ansatte
Beethoven 0-3 år Tlf; 979 97 236 Mail; Humblehaugen.beethoven@laringsverkstedet.no	Léa – pedagogisk led Annette – pedagogisk leder Marita – pedagogisk leder Pernille – fagarbeider 60% (vikar i 40%) Mathias - assistent
Mozart 0- 3 år Tlf, 979 97 235 Mail; humblehaugen.mozart@laringsverkstedet.no	Kine – pedagogisk leder Tonje – pedagogisk leder Hanne – fagarbeider (barnehagelærer) Camilla – Fagarbeider Oda – fagarbeider (vikar for Christina)

Wagner 5 år Tlf; 979 96 747 Mail; humblehaugen.wagner@laringsverkstedet.no	Thomas – pedagogisk leder Torjus - pedagogisk leder
Vivaldi – 3-6 år Tlf; 979 97 237 Mail; humblehaugen.vivaldi@laringsverkstedet.no	Helle – pedagogisk leder Ari – fagarbeider Christopher - fagarbeider
Grieg – 3-6 år Tlf; 979 97 238 Mail; humblehaugen.grieg@laringsverkstedet.no	Victor – pedagogisk leder Randi - pedagogisk leder Kathrine – fagarbeider Anders - assistent
Styrer Trude Sjøhagen Nordgaard Tlf; 952 63 070 Mail; humblehaugen@laringsverkstedet.no	

Hege Hellesø jobber som kjøkkenassistent.

Ansatte som har permisjon året 2018/2019 er;

Christina – fagarbeider (fra desember 2017 til oktober 2018)

Sunniva – fagarbeider (fra mai 2018 til april 2019)

DoReMi konseptets innhold

Vår barnehage er en musikkbarnehage og konseptet heter DoReMi. Internt i Læringsverkstedet er vi en del av 12 andre DoreMi barnehager i Norge. Det betyr at barna som går i vår barnehagen får et tilbud utover ordinært barnehagetilbud. Her er musikken og barnas musikalske utvikling også i fokus, i tillegg til at vi dekker Rammepolanens 7 fagområder. Her får barna leke og lære med musikkaktiviteter, de vil få mulighet til å lære og spille instrumenter. Vi holder konserter to ganger i året og skal i tillegg ha fokus på engelsk språk. Hos oss kobles gjerne musikkaktiviteter sammen med fagområdene samtidig som vi erfarer at musikkaktivitetene stimulerer de musiske sansene hos barna. Vi jobber aktivt med å knytte samarbeid med nærmiljøets institusjoner som skoler og eldresenter og kirken. Vi mener at kulturelle møter mellom barnehagen, eldresenter, skoler og kirken med fokus på sang, musikk og forestillinger gir oss alle et mangfold av opplevelser hvor vi inngår som en del av et større felleskap i samfunnet. Vi jobber hvert år for å få til et samarbeid med flere skoler i kommunen som har musikk, dans og drama som fordypning. Et slikt samarbeid gir barna våre en berikelse ved at vi sammen kan stimulere, lære og leke med musikken. Vi åpner vår barnehage for elevene/studentene når de har prosjekter og tema som kan deles med et barnepublikum, og vi kan komme til deres skoler og få oppleve og delta på konserter og fremføringer. En del av DoReMi konseptet er engelsk. Ved å la barna bli kjent med engelsk språk utvikler vi barnas gode evne til å kopiere lyder, klanger og musikken i språket. Vi vil stimulere nysgjerrigheten og forståelsen av engelsk talespråk og etter hvert oppmuntre barna til å uttrykke enkle ord og setninger på engelsk. Engelske begreper som tall, farger, sanger og ukedager er temaer som blir presentert for barna i samlingsstundene våre. Vi

synger også en del engelske barnesanger og lærer noen engelske rim og regler som et supplement til de norske vi har. To ganger i året har vi forestillinger. Her fremfører vi sanger, dans og noen ganger en dramatisering. I desember har vi forestillingen i Ranheim kirke eller på Ranheim kulturhus, og om sommeren er vi her i barnehagen.

Om Læringsverkstedet

Læringsverkstedet er en privat barnehagekjede som eier og driver barnehager i store deler av Norge. I våre barnehager får barn et godt grunnlag for livslang læring – i kunnskap, vennskap, trygghet og glede. For mer informasjon om Læringsverkstedet og våre barnehager se vår hjemmeside: <https://laringsverkstedet.no/>

I barnehagen skal barns lærelyst og læringspotensial møtes og ivaretas i et omsorgs- og læringsmiljø preget av trygghet, inkludering og lek.

(Meld. St. 19 (2015-2016) Tid for lek og læring, s.7)

Vi har utviklet et eget pedagogisk konsept som sikrer et svært systematisk arbeid med rammeplanens innhold. Vårt pedagogiske arbeid med barna bygger på lekende læring, samspill og mestring.

Vår visjon

Vi ser på barna som verdens viktigste verdier og det mest verdifulle vi har. Barna er verdens framtid Vår visjon peker framover og viser vei for alt av arbeid i Læringsverkstedet:

«VI FÅR VERDENS VIKTIGSTE VERDIER TIL Å VOKSE»

I våre barnehager arbeider vi for at alle barn skal få et best mulig grunnlag for videre utvikling, læring og et godt liv. Hos oss erfarer, lærer, utvikler kunnskap og mestring, trygghet og empati.

Våre verdier

Læringsverkstedet har tydelige verdier som arbeidet i våre barnehager skal bygge på. Vi skal være «Leken og ambisiøs» og «vi byr på oss selv og har det moro». Samtidig har vi klare mål og kraft til å nå dem. Vi skal også være «Raus og tydelig» og «Vi har takhøyde og frihet». Samtidig som vi har rammer og retningslinjer som gjør det trygt å være raus i møte med barn og foreldre.

Vårt løfte til barna

Vi har ambisjoner på vegne av barna i vår barnehage. Vi legger til rette for at alle barn uansett alder og utvikling, skal få det beste barnehagetilbudet vi kan gi. Vi lover og sier at «Jeg har hjerte for deg slik at du kan bli den beste utgaven av deg selv». Vi skal møte det enkelte barn med respekt, omsorg, åpenhet og raushet. Vår barnehage skal være et trygt og godt sted og en god arena for en fin barndom.

Vårt løfte til foreldre og foresatte

Vi skal skape en sosial arena for lek og læring som setter gode spor hos barn. Et av våre sentrale arbeidsområder er å formidle grunnleggende verdier og holdninger. Det arbeider vi aktivt med hver dag, blant annet med bruk av Hjerteprogrammet som er utviklet av Læringsverkstedet. Vårt arbeid er forankret i Barnehageloven og tilhørende rammeplan.

Årsplanens funksjon

Årsplanen gir informasjon om hvordan barnehagen arbeider målrettet for å sikre at det pedagogiske tilbudet har et innhold som er i tråd med kravene som stilles i Barnehageloven med tilhørende Rammeplan fra 2011.

- Årsplanen er et arbeidsdokument og redskap for barnehagens ansatte.
- Barnehagen utarbeider månedsplaner som konkret beskriver tiltak for å nå målene i årsplanen.
- Barnehagens planer skal vise helhet og sammenheng mellom de overordnede målene i årsplanen og de konkrete aktivitetene i barnehagen. Dette gjøres gjennom månedsbrev til foreldre.
- Årsplanen skal synliggjøre hvordan innspill fra barn, ansatte og foreldre er vektlagt og ivaretatt i arbeidet med årsplanen.
- Årsplanen skal dokumentere hvordan barnehagens vurdering av eget arbeid skal foregå; gjennomføring, hva som skal vurderes, hensikten med vurderingen, hvem som skal delta i vurderingsarbeidet og hvordan og når dette skal gjøres.
- Barnehagens styrer har overordnet ansvar for å utarbeide årsplanen.
- Barnehagens årsplan skal fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.
- Årsplanen er grunnlag for kommunens tilsyn med barnehagen.

Hos oss utarbeides også månedsplaner og månedsbrev som mer detaljert beskriver mål, metoder og dokumentasjon på barnehagens arbeid med fagtemaer, klubbuker, tema- og prosjektarbeid gjennom året.

I tillegg har vi en progresjonsplan som utfyller denne årsplanen.

Planleggingsdager

Vi har totalt 5 planleggingsdager i løpet av barnehageåret. Planleggingsdager brukes til felles kompetanseheving for våre medarbeidere, utvikling av barnehagens pedagogiske innhold, planer, dokumentasjon og evalueringer. Barnehagen er stengt på disse dagene.

Barnehageåret 2019 - 2019 har vi følgende planleggingsdager:

Måned	Dato	
August 2018	18	Barnehagen er stengt
September 2018	21	Barnehagen er stengt
Januar 2019	25	Barnehagen er stengt
Juni 2019	20	Barnehagene er stengt
Juni 2019	21	Barnehagen er stengt

Planleggingsdager for barnehageåret 2018/2019 ble vedtatt av Samarbeidsutvalget våren 2018.

Arrangementer i barnehagen for barna og foreldre/foresatte

I løpet av barnehageåret inviterer vi foreldre og søsken til arrangementer som markerer pedagogiske høydepunkt eller som er deler av prosjekter som vi arbeider med.

Barnehageåret 2018-2019 har vi foreløpig planlagt følgende foreldretreff og konserter:

Måned	Dato	Hva
Oktober	Kommer senere	Foreldretreff– utstilling i barnehagen med en matbit fra kl. 15.00.
Desember 2017	6.	Julekonsert i Ranheim samfunnshus kl.14.00 med påfølgende familiearrangement etterpå
Juni 2018	6.	Sommerkonsert i barnehagen kl. 15.00 med påfølgende familiearrangement etterpå

Arrangementer og tradisjoner i barnehagen for barna

Måned	Dato	Hva
Hver måned	Hver fredag	Felles samling for alle barna på Hjerterommet. Aktiviteter som sang, dramatisering og sangleker
September	Dato kommer på månedsplan	Uteuke for storbarnsavdelingene.
September	Uke 38	Brannvernuke – alle avdelingene har tema brann sikkerhet og

		gjennomfører en planlagt brannøvelse
Oktober/November	Dato kommer på månedsplanen	Musikk-uke
Desember	6.	Julekonsert i Folkets hus på Ranheim
Desember	13.	Luciafeiring
Desember	14.	Julebord for barna
Desember	20.	Nissefest
Februar	Uke 6	Markering av Samenes nasjonaldag
Februar	23.	Karneval
Februar/Mars	Dato kommer på månedsplan	Vinteraktivitetsuke
Mai	Dato kommer på månedsplan	Uteuke for storbarn. 2 års klubben er også med to dager.
Mai	16.	Vi markerer 17.mai med barnetog i nærområdet med påfølgende uteaktiviteter for barna i barnehagen
Mai	Dato kommer på månedsplanen	Dagstur til Ervika eller Opphaug bhg i Bjugn kommune for førskolebarna
Juni	Dato kommer på månedsplanen	Overnatting i barnehagen for førskolebarna

Samarbeid mellom barnehage og foreldre

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

(Utdrag fra Barnehageloven § 1 Formål)

Barnehagen skal legge til rette for foreldres medvirkning i barnehagens innhold.

Kommunikasjon, informasjon og felles forståelse er viktig for et godt samarbeid. Foreldre skal bli hørt og tatt på alvor i saker som angår deres barn.

Gjennom foreldresamtaler, foreldremøter, samarbeidsutvalget og brukerundersøkelser gis foreldre mulighet til å påvirke og bidra med innspill til barnehagens arbeid med innspill og meninger som omhandler pedagogisk innhold og aktiviteter.

Før barna begynner i barnehagen kaller vi inn alle foreldre/foresatte til et felles informasjonsmøte, både for de som starter på småbarn og de som har barn som begynner på storbarns- avdelingene. Dette møte gjennomføres i juni. Etter barna har begynt i barnehagen gjennomføres en oppsartssamtale mellom foreldre/foresatte og en av pedagogene på avdelingen. I løpet av barnehageåret har vi også to felles foreldremøter, og to individuelle foreldre/foresatte samtaler.

Foreldreråd og samarbeidsutvalg

Læringsverkstedet DoreMi Humlehaugen barnehagene har både et foreldreråd og et samarbeidsutvalg, slik barnehageloven stiller krav om.

Foreldreråd

Foreldrerådet består av alle foreldrene/de foresatte til alle barna, og skal fremme deres fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Foreldrerådet i vår barnehage består av to valgte foreldre/foresatte representanter fra hver avdeling. Utnevning ved valg skjer på felles foreldremøte i løpet av året. Representantene er valgt for et år av gangen. Oppgavene til foreldrerådet består i hovedsak av å bistå barnehagen med foreldrearrangementet etter konsertene barnehagen har to ganger i året. Ett til jul og til sommeren.

Samarbeidsutvalg

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen, slik at hver av de gruppene er likt representert. Barnehagens eier kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene.

Barnehageeieren skal sørge for at saker av viktighet forelegges samarbeidsutvalget.

Samarbeidsutvalget på DoReMi Humlehaugen barnehage består av foreldrerepresentantene:

Karianne Kulø – avdeling Mozart
Joakim Andersen – avdeling Wagner/Kygo
Marthe Feragen – avdeling – Grieg

Ansatte representanter er;
Trude Sjøhagen Nordgaard – styrer i barnehagen
Victor H Otranto – pedagogisk leder på avdeling Grieg
Kine K Kvarme – pedagogisk leder på avdeling Mozart

Samarbeidsutvalget er et organ som skal bidra til at samarbeidet mellom foreldre og barnehagen skaper et godt barnehagemiljø, og sikrer foreldrenes medvirkning i saker som

angår dem. Vi har møter ca. 5 ganger pr år. Eksempler på saker som har blitt omhandlet er blant annet; fastsetting av matpenger, godkjenning av årsplan, sommerstenging i 2 uker i juli, parkeringsforholdene til barnehagen, gjennomgang av brukerundersøkelser, informasjon om endringer i personalgruppa og barnegruppenes sammensetning mm.

Foreldre og ansatte kan sende inn saker til mailkonto; humblehaugen@laringsverkstedet.no når det er ønskelig å bringe de inn saker for SU når vi har møter.

Samarbeid med andre instanser

Barnehage og foreldre bør ha en felles forståelse for hverandres rolle i saker der barnehagen skal, og må, samarbeide med andre instanser. Barnehagen har plikt til å samarbeide med kommunen som barnehagemyndighet, skole, helsestasjon, Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), Barne- og ungdomspsykiatri (BUP) og barnevern (BV). En gang i måneden har barnehagen mulighet for å delta på bydels-vis fagteam. Der tar vi opp tema rundt enkeltbarn, og foreldre inviteres til å delta på disse møtene sammen barnehagen og ansatte fra Barne- og familietjenesten. Dette er et faglig nettverk som tar opp enkeltsaker til refleksjon, veiledning og rådgivning i arbeidet for å styrke barnehagene/foreldre i saker som omhandler barn, familier og barnegruppa generelt. I de sakene vi eventuelt etablerer et samarbeid med Barne- og familietjenesten eller andre instanser, og skal foreta kartlegging av barn, innhenter vi alltid samtykke foreldre.

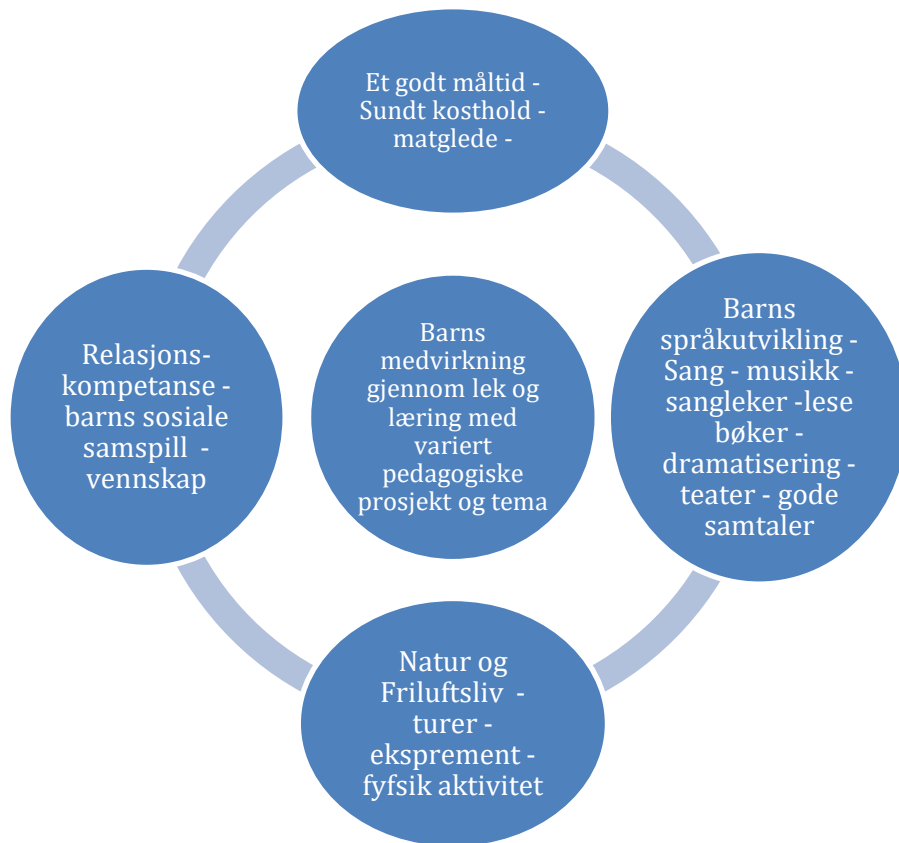
Barna i vår barnehage som har spesialpedagogisk enkeltvedtak blir fulgt opp av en spesialpedagog. Hos oss jobber flere ansatte med slik spisskompetanse.

Vi samarbeider også med utdanningsinstitusjonen Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanningen. Hvert år tar vi mot studenter fra Høgskolen som har praksis hos oss i om lag 6 – 8 uker. Både 1. 2. og 3. års studenter kommer til vår barnehage fra og med oktober til og med mai hvert år.

Satsningsområde 2018 – 2020

Mål og arbeidsmetode for satsningsområdene;

Alle våre aktiviteter med barna er forankret i lekende læring, samspill og mestring. Vi dokumenterer arbeidet gjennom månedsbrev til foreldrene, og årlig evaluering. Evalueringen danner grunnlag for nye tiltak og utvikling av vårt pedagogiske arbeid. Barn medvirker gjennom å bli lyttet til og deres innspill blir vektlagt gjennom hele den pedagogiske prosessen.

Relasjonskompetanse - Lokalt best, med gode relasjoner som en rød tråd i alt vi gjør.

Barns trivsel er den voksnes ansvar, og gode relasjoner er avgjørende i dette samspillet. Vi tror på at gode relasjoner, som en rød tråd i alt vi gjør, hever kvaliteten i barnehagen. Det bidrar til å skape et godt psykososialt leke- og læringsmiljø, der alle barn er inkludert.

Hele livet vårt formes gjennom relasjonene vi har til andre mennesker. Kvaliteten på relasjonene og samhandling ansatte og barn, og mellom barn er særlig viktig for kvalitet i barnehagen. Å utvikle gode sosiale ferdigheter, empati og vennskap i barndommen er viktig for å kunne utvikle et godt selvbilde. Gode relasjoner vil igjen få betydning for trivsel, utvikling og læring. Overføring av kunnskap til god praksis har stor innvirkning på barnas sosiale, kognitive og emosjonelle utvikling. Derfor er vår kunnskap om ulike former for samspill og relasjonskompetanse viktig for at barns samhandling, vennskap og tilhørighet utvikles i et trygt felleskap hvor alle får mulighet til å bli den beste utgaven av seg selv. Vi har et stort fokus på at barna skal oppleve at de er verdifulle i felleskapet vårt og alle skal ha en venn. Våre ansatte vektlegger å gi barna positive opplevelser i samspill med hverandre og lære dem sosiale handlinger og holdninger som fremmer et godt og trygt felleskap. Gjennom samspill, lek og dialog vektlegges demokratiske verdier og bevissthet rundt; jeg, du og vi, og refleksjon over glede, humor, empati, likeverd, medvirkning, ansvar og følelser individuelt og i felleskapet

- **Et godt måltid, kosthold og matglede** – Barna skal få erfare og lære om mattradisjoner, oppleve et rikt og variert kosthold med matglede og fellesskap rundt måltidene vi har i hverdagen. Folkehelseperspektivet er viktig å ivareta slik at vi skaper en god balanse mellom aktiviteter og næringsrik mat som gir barna overskudd. Barnehagen serverer 3 måltider hver dag, hvorav fire dager som innehar varm lunsj. Vår matgruppe utarbeider ukemeny som går over 2 til 3 måneder. Menyen får foreldre tildelt sammen månedsplanen. Måltidene gir et rikt grunnlag for gode samtaler, språkutvikling og sosialt samspill hvor alle barna får rom og plass til å bli synlig i fellesskapet. Barn og voksne sitter sammen hvor en av de ansatte har ansvaret for sitt matbord med en gruppe barn. Barn får mulighet til å smøre maten, sende mellom seg og prate om det som opptar dem. Sanselige estetisk stemning vil bli vektlagt med f.eks. rolig bakgrunns musikk, høytlesing, pynting av bordene og lys som skaper stemning. I forlengelsen av dette er det også ønskelig at barna leveres enten før kl.08.00 eller etter kl.08.30. Da får vi ro under frokosten. Hver måned vil avdelingene lage en egen matrett. En gruppe barn deltar sammen de voksne med f.eks. innkjøp av indigrienser, dekke og pynte bord, lage mat og rydde opp etterpå. Gjennom økt fokus og delaktighet på et godt måltid i barnehagen ønsker vi å skape gode og helsefremmende kostvaner hos barna.
- **Musikk og sang** – Barna skal få utvikle, leke, lære og stimulert sine musiske sanser. Gjennom dans, sang, spille på instrumenter, lyd oppdagelse, opptre på konserter og for hverandre på fredagssamlinger, danner vi grunnlag for kulturelle og musiske

berikelser. Gjennom barns kroppslige og sanselige væremåter vil barna få flere måter å oppleve, erfare og erkjenne verden på.

Som arbeidsmetode tilnærmer vi oss musikken gjennom lekende aktiviteter. Vi kan bruke musikalske virkemidler som å lytte og lete etter lydkilder, kjenne på tempo, rytme og dynamikken i sanger, dramatisere og danse, bli kjent med instrumenter og elles stimulerer til ulik lek, læring og uttrykksformer for barna.

- **Natur og friluftsliv - Naturen** er en rik arena for utvikling, lek og læring. Den gir rom for et mangfold av opplevelser og aktiviteter til alle årstider, og ikke minst i all slags vær. Vi ønsker å gi barna en tilnærming til naturen som gir dem et grunnlag for å bruke den positivt, vise respekt og ta vare på den. Årstidene byr på variasjon året rundt, og endringene som skjer gir barna nye erfaringer, opplevelser, og innsikt i prosessene i naturen. Ved å bruke naturen aktivt gir det barna unike muligheter til øvelse av grunnleggende motoriske ferdigheter og er en kilde til sanseopplevelser som også gir inspirasjon til estetiske uttrykk som vi tar med oss tilbake til barnehagen. Aktivitet og læring i, og om naturen, mobiliserer mange sanser samtidig og gir et godt grunnlag for å ta vare på den, og bli glad i å bruke naturen.
- **Språkutvikling** - Et godt språkmiljø gir rom for at barn og voksne kan gi uttrykk for tanker, følelser og erfaringer, sette ord på dem og diskutere og reflektere sammen med andre. Ansatte i barnehagen skal observere og vurdere barnas språklige kompetanse som grunnlag og utgangspunkt for å støtte dem i deres språkutvikling. Et godt språkmiljø betyr at det finnes og gis rom for mange former for kommunikasjon gjennom fysiske, estetiske, verbale og non-verbale uttrykk. Før vi lærer å snakke, uttrykker vi oss gjennom musikkens språk med lyd, rytme og bevegelse. Ved å kommunisere på barnas eget språk, styrker vi det tidlige samspillet mellom voksne og barn. Dette har stor betydning for barns utvikling. Både musikk og språk bruker lyder satt sammen på bestemte måter for å formidle noe til den som lytter, og mange fagfolk har studert hvordan vi oppfatter dem. Forskning viser at musikk fremmer god helse og læring. Vi skal jobbe for at alle barn skal ha lik mulighet for et rikt språkmiljø som stimulerer lysten og gleden av å bruke språket aktivt i leke- og læringsaktiviteter. Det å ha et rikt utviklet språk er svært viktig for mennesker generelt og derfor ser vi viktigheten av å gi barn god stimulering så tidlig som mulig.

Barnehagens innhold og oppgaver

For de fleste barn er barnehagen det første trinnet i utdanningsløpet. Barnehagen bidrar til å danne et godt grunnlag for livslang læring og aktiv deltagelse for barna i et demokratisk samfunn.

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

(Utdrag fra barnehageloven § 1 Formål)

Omsorg

Vi ansatte i barnehagen skal ha stort fokus på at barna opplever at de blir ivaretatt på en omsorgsfull og varm måte. De skal møtes av lyttende og engasjerte voksne som viser nærhet og innlevelse og forståelse for barns psykososiale behov. Omsorg har en egen verdi og er nært knyttet til trygghet, tilknytning, danning og er et grunnleggende behov å dekke for å utvikle god psykisk helse. Gjennom å legge stor vekt på å skape et omsorgsfullt miljø for barna danner vi grunnlaget for lystene deres til å leke og lære i barnehagen.

Lek

Barn leker for lekens egen del. I lek uttrykker barn seg, får nye erfaringer sammen med andre. Gjennom lek utvikler barn sosiale ferdigheter, empati og selvfølelse.

I vår barnehage er leken grunnstammen i det pedagogiske arbeid og aktivitetene. Vi legger til rette for allsidig lek og varierte aktiviteter gjennom hele barnehagedagen. Barn skal erfare at lek og læring er morsomt. Læringsverkstedets barnehager har faglig sterke, trygge og varme medarbeidere som møter barna med varme og omsorg, respekt og forståelse

Læring

Barn erfarer og lærer i alt de gjør av lek og aktiviteter, både egen initierte og planlagte voksenstyrte aktiviteter. I vår barnehager legger vi vekt på at barna skal få brukt hele seg og oppleve gleden ved mestring. Barn er forskjellige og lærer på ulike måter. Vi legger til rette for allsidig læring hvor barna får bruke hele seg med kropp og sanseapparat. Vårt motto er «La ikke barna være passive mottakere, men aktive deltakere». Vi legger stor vekt på personalets relasjons kvaliteter i samspill med barna, da våre holdninger og handlinger i møte med dem utgjør en viktig forutsetning for barns læring. I barnehagehverdagen skal vi tilrettelegge for varierte opplevelser, møte deres undring og utforskertrang, samtidig som at lekemiljøet og materialene vi tilbyr barna skal stimulere til lek og læring, og være i dynamisk endring i takt med barns innspill og interesse.

På DoReMi Humlehaugen barnehage ser vi en stor verdi i at læringsmiljøet kjennetegnes av at barn leker med hverandre på tvers av alder. De minste sammen med de største på sin avdeling. Barn lærer mye av andre barn i et sosialt samspill gjennom dialog, samhandling og lek som bidrar til å stimulere de mindre barna til en naturlig utvikling av kunnskap og ferdigheter.

Danning

Danning er for hvert menneske en livslang prosess som handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Gjennom danning legges grunnlaget for allsidig utvikling. Barna skal erfare at de er del av fellesskapet, og å oppleve at egne og andres bidrag til fellesskapet oppleves som noe positivt. Barna skal utvikle trygghet på seg selv og egen identitet.

Barns rett til medvirkning

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

(Barnehageloven § 3 Barns rett til medvirkning)

FNs barnekonvensjon er nedfelt i barnehageloven og skal sikre barns meninger blir hørt og tatt på alvor.

Hvert enkelt barn skal oppleve å bli sett, hørt, forstått og respektert av voksne som er av anerkjennende, tydelige og ansvarsfulle i møte med hvert enkelt barn og barn i grupper. Barn erfarer medvirkning og innflytelse når de får delta aktivt i dialog og samhandling med barn og voksne og deres meninger og innspill bidrar til endring.

Vi jobber med barnets medvirkning gjennom å stimulere dem til å være aktiv i forhold til ulike ytringer – både verbal og non-verbalt. Barn skal ha innflytelse over egen barnehagehverdag og vi skal oppmuntre dem til å gi uttrykk for sine meninger og tanker i rutinesituasjoner i daglige aktiviteter og i leken. De ansatte skal aktivt stimulere barnet til å tenke selv og gi uttrykk for sine meninger med anerkjennelse, forståelse og utvidelse gjennom egen kompetanse og kunnskap. Barna medvirker også gjennom praktiske aktiviteter i løpet av dagen.

Likestilling

Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering. (Utdrag fra barnehageloven § 1 Formål)

Barnehagen bidrar i danningen av barnas verdier og holdninger. Vi har fokus på at barna skal ha møtes som likeverdige individer, uavhengig av kjønn og de oppmuntres til aktiv deltakelse barnehagens fellesskap og aktiviteter.

Våre medarbeidere er beviste på sine egne holdninger til og samfunnets forventninger til gutter og jenter. Likestilling mellom kjønnene skal gjenspeiles på en helhetlig måte i barnehagens innhold og oppgaver. Barn erfarer likestilling i praksis i vår fordeling av oppgaver og ansvar mellom kvinner og menn i personalgruppen og i lek og aktiviteter for barna, både i formelle og uformelle lærings situasjoner.

Likeverd og inkluderende fellesskap

Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse,

likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene. (Utdrag fra barnehageloven § 1 Formål)

Våre medarbeidere har og tar ansvar for at hvert enkelt barn opplever at de selv og de andre i barnegruppen er viktige mennesker som har betydning for fellesskapet i barnehagen.

Hvert barn er et unikt menneske og skal møtes med respekt for sin person og bakgrunn. Barn med dobbel kulturidentitet skal oppleve anerkjennelse og respekt. Minoritetsbarna og deres familier er en viktig ressurs i barnehagens arbeid med likeverd, likestilling, åndsfrihet og toleranse.

I vår barnehage fokuserer vi på likeverd gjennom bruk av Hjerteprogrammet. Alle mennesker er unike, og skal kjenne på verdien av å bli glad i seg selv. Vi jobber hver dag for at barna skal bli den beste utgaven av seg selv, og at forskjeller og ulikheter hos oss mennesker er en ressurs som er viktig å fokusere positivt på.

Tilvenning og oppstart og for de yngste barna

Trygghet, omsorg og gode relasjoner er det vi fokuserer på når nye barn kommer til vår barnehage. Læringskurven det første året er bratt og ettåringene skal bli fortrolig med å høre til både hjemmet og barnehagen, og det er en stor overgang i seg selv.

Tilvenningsperioden kan fortone seg forskjellig for alle barn, da de har ulike forutsetninger for å mestre denne overgangen. Vi har støttet oss på May Britt Drugli sin forskning når vi har utarbeidet tilvenning og oppstarts rutiner i vår barnehage, hun er professor i pedagogikk ved NTNU.

For å tilrettelegge for en best mulig oppstart har vi valg å organisere tilvenningen **den første uken** ved at 3 – 4 barn starter på samme dag. Foreldrene oppfordres til å sette av hele uken til å være sammen barnet sitt, og i samtale med pedagogene finne det rette tidspunktet for å starte prosessen med å ta avskjed med barnet. Vi tilbyr foreldrene å bruke barnehagens lokale slik at de er i nærheten, da er de fleksible på å komme raskt til barnet hvis det er nødvendig. Tanken med at flere starter sammen er at både foreldre og de nye barna skal knytte gode relasjoner til hverandre, bli godt kjent og starte på reisen med å få nye venner og bli trygge i de nye omgivelsene på avdelingen. Det er også nyttig for personalet å se barnas og foreldrenes måte å kommunisere på, da denne observasjonen bidrar til å gjøre barnets tilknytning til ansatte bedre i fortsettelsen etter foreldre tar avskjed.

Den andre uken vil vi at foreldrene også skal være fleksible med å være i barnehagen eller å komme å hente dem tidlig på dagen, slik at de ikke har så lange dager i starten. Det krever mye energi for en ettåring å bli kjent med barnehagemiljøet og knytte nye relasjoner, derfor bør de ha en myk start i denne overgangsprosessen.

De ansatte har stort fokus på å fange opp barnas kroppslige uttrykk og signaler slik at vi kan tilpasse oss barnas behov for omsorg og stimulering som passer akkurat for dem. Vi «bor» på gulvet sammen barna, for god småbarns pedagogikk handler om å tilrettelegge for godt samspill i leken, følge med på barnet og hva det er opptatt av og gi den rette stimuleringen.

Det pedagogiske innholdet har fokus på samhandling, lek og læring i hverdagssituasjoner. Gjennom samspill under måltider, i stell situasjoner og lekaktiviteter stimulerer vi barna i deres utvikling og læringsprosess. Vi drar ikke på mange turer med ettåringene og har heller ikke planlagte pedagogiske prosjekter. Vårt fokus er å ha et rikt lekemiljø på avdelingene med engasjerte ansatte som stimulerer barnas nysgjerrighet og utforskertrang. Vi bruker musikk og instrumenter aktivt og har mye innslag av sang og musiske lekaktiviteter.

For å vise foreldrene hvordan hverdagslivet på avdelingene er, tar vi mange bilder og skriver tekst av hverdagssituasjoner som deles på intranettet hver dag som foreldre har tilgang til. Ofte lager vi også video som vises på foreldremøter. Gjennom slik dokumentasjon får foreldrene god innsikt i barnehagedagen til barna sine.

2-årsklubb

I Læringsverkstedet DoReMi Humlehaugen har vi en 2 års klubb. Denne klubben er for alle toåringene i barnehagen på tvers av avdelingene. Den foregår en dag i uken, på mandager, fra 09.30-10.30. Målet for 2 års klubben er at barna skal bli kjent med hverandre på tvers av avdelingene. De skal få tid til å leke og lære sammen med barn på samme alder. I klubben vår har vi voksenstyrte aktiviteter i kombinasjon med fri lek. Vi tar barnets initiativ på alvor og veien kan derfor bli til mens vi går og temaene forandres underveis.

Vi har forskjellige temaer vi jobber etter som årstid, eventyr og vennskap. Vi fokuserer mye på musikk, kreative uttrykksformer og drama i lek og læringsprosessene rundt temaene vi har. Vi forbereder oss også til julekonserten og sommerkonserten på disse klubbdagene. I løpet av året inviterer vi alle barna på de andre avdelingene til fellessamling på Hjerterommet for å vise frem hva 2 åringene har lekt og lært sammen på klubbdagene. Vi har en fast turdag i måneden hvor ferden går i nærområdet eller lengre ekskursjoner. 2 års klubben har også en fast matdag i måneden. Her har vi aktiviteter som baking, dekking, pynting og rydding av bord. Barna er i stor grad med i hele tilberedning fasen av rettene vi lager sammen denne dagen.

Overgangen fra småbarnsavdeling til storbarns- avdeling

I Læringsverkstedet er vi opptatt av at barnet og foreldrene alltid skal føle seg velkommen og møte kompetente og varme medarbeidere. Overgangen fra småbarnsavdeling til storbarns-avdeling er for mange barn og foreldre en milepæl. Ingen barn er like og behovene ved overgangen er derfor individuell. Vaner, forutsigbarhet og trygghet er viktig for en god tilvenning og noen barn trenger en lengre tilvenning enn andre.

I vår barnehage begynner barna som skal starte på storbarns- avdelingene med besøk hos dem i mai. Da blir de kjent med det fysiske miljøet, de voksne på avdelingen, de får leke og spise mat sammen de andre barna, og de blir med på turer. Det gir trygghet når de starter til høsten at de har blitt kjent med voksne, barn og omgivelsene på storbarns- avdelingen. Målet er at barna skal føle seg trygge og oppleve glede ved å begynne på storbarns- avdeling. Foreldre får informasjon om overgangen, rutiner og pedagogisk innhold som er på disse avdelingene på et foreldremøte i løpet av mai. Det vil også bli gitt informasjon om hvilke voksne som tar imot barnet ved oppstart på storbarna-avdelingene i god tid.

Ellers oppfordrer vi foreldrene til å være fleksible med tanke på jobbetider de første dagene av oppstarten. Slik at de barna som trenger en myk overgang og kortere dager kan få mulighet til det.

Klubbuker på storbarns avdelingene

På storbarns- avdelingene har vi en klubbuke i måneden. Her er barna inndelt i alder på tvers av de to avdelingene Vivaldi og Grieg. Formålet er å bli bedre kjent med de barna som man etter hvert skal starte på skole sammen. Samtidig fokuserer vi på at vennskap, lek og læring tilrettelegges ut i fra barnas alder, initiativ og forutsetning. Klubbukene ledes av faste voksne som utarbeider pedagogisk innhold som musikk og drama lek, turer og utflukter, kreative aktiviteter på verkstedene og matlaging. Klubbunene er svært populær blant barna, de gleder seg til aktivitetene og det å være en del av *sin klubb*.

Tilrettelegging for de eldste barna

For barnehageåret 2018/2019 vil førskolebarna være en gruppe som fungerer som en egen avdeling. I kjernetiden mellom kl. 0830 – 1500 har de tilrettelagt lek, turer, prosjekter, frilek og benytter et eget verkstedrom sammen to pedagoger. Vi vektlegger samarbeid og det å lære av hverandre, hjelpe hverandre, vi reiser på utflukter og på våren drar vi med Kystekspresen på dagstur til Bjugn kommune og besøker en av våre barnehager der. Mange aktiviteter inneholder musikk og drama lek, og vi blir kjent med bokstaver, tall og øver oss på et godt blyantgrep. I mai har vi overnatting for førskolebarna i barnehagen. DoReMi Humlehaugen barnehage utarbeider planer med innhold som dekker alle fagtemaene og som viser hva barna skal få erfaring med som en del av førskoleklubben. Det legges også vekt på ferdigheter som barnet har bruk for ved skolestart; god relasjons- kompetanse, gode samspill og opplevelse av tilhørighet, selvstendighet, vente på tur, rekke opp hånda m.m. Barna skal få ta avskjed med barnehagen på en god måte og oppleve det siste året som spesielt, samtidig som vi skal gi dem positiv inspirasjon til å glede seg over å starte på skolen.

Sammenheng og samarbeid barnehage - skole

Barnehagen skal, i samarbeid med skolen, legge til rette for barns overgang fra barnehagen til første klasse og eventuelt skolefritidsordning. Dette skal skje i samarbeid med barnets hjem. Planer for barns overgang fra barnehage til skole må være nedfelt i barnehagens årsplan.

(Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, s.59)

I overgang fra barnehage til skole inngår følgende:

- Bidra til et helhetlig opplæringsløp for hvert enkelt barn med god sammenheng og overgang fra barnehage til skole.
- Tilrettelagte for barn med særskilte behov
- Tilrettelegge for minoritetsspråklige barn.
- Avtale og gjennomføre skolebesøk
- Egen førskoleklubb for de eldste barna som gjør det spesielt å være i førskolegruppa. Alle foreldre får en egen plan med oversikt over aktiviteter som gjøres i førskoleklubben hver høst.

Læringsverkstedets pedagogiske konsept

Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver inneholder 7 fagområder som alle gir klare retningslinjer og krav om hva barnehagens innhold skal være, og hvilke temaer vi skal jobbe med. I Læringsverkstedet har vi valgt å dele uka inn i fem faste dagstemaer, der en eller flere av rammeplanens fagområder blir ivaretatt og omhandlet. Vi har daglige samlingsstunder og grupper hvor vi fokuserer på ulike temaer. Interaktive samlinger er varierte og lar barna delta med alle sansene sine.

Leken er for barna den viktigste aktiviteten i våre barnehager. Barns lek og læring skjer samtidig. Det skal lystbetont og morsomt, spennende og litt utfordrende. Barns kompetanse utvikles gradvis og over tid. Den lekes, erfares og læres når vi bruker innholdet i Hjerteprogrammet, Mattelek, Språk, Kreativitet eller Natur. Lek gjør erfaring og læringen morsom, naturlig og lett å mestre. I våre barnehager er lek og bevegelse representert i arbeidet med alle fagtemaer. Lek og bevegelse henger tett sammen og handler om livsglede og gode mestringsopplevelser. Rammeplanens fagområder er representert i både temaarbeid, prosjektarbeid og gjennom hverdagsaktiviteter i løpet av hele dagen.

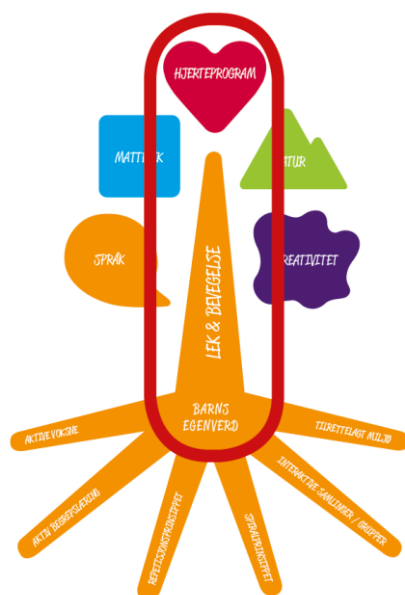
Tema og prosjektarbeid

I vår barnehage arbeider vi med å møte og ivareta barns undring og lærelyst ut fra ulike innfallsvinkler. Vi veksles mellom å arbeide med spennende temaer knyttet til årets gang, tradisjoner og fagtemaer som kan være planlagt av de voksne eller som er initiert av barna selv.

Temaarbeid innebærer at vi over en periode konsentrerer oss om et bestemt og avgrenset område som de voksne har planlagt sammen med barna. Gjennomføringen av planene skal ivareta barnas innspill og medvirkning.

Prosjektarbeid dannes og formes ut fra barnas ideer, interesser og nysgjerrighet. I prosjektene handler det om å få tak i hva barna er opptatt av for deretter å inspirere, motivere og legge til rette for aktiviteter, lek, undring og læring. Å arbeide med prosjekter gir barna og den voksne mulighet til å fordype seg og reflektere sammen om et emne. Barna får en unik mulighet til å medvirke i egen hverdag og egne læringsprosesser.

Både temaarbeid og prosjektarbeid er viktige elementer i det pedagogiske arbeidet hos oss.

Lekende læring, samspill og mestring

Barns egenverd er kjernen i vårt pedagogiske konsept og sentralt i alt vårt arbeid. Hvert enkelt barn er kompetent og har iboende ressurser som skal få komme til uttrykk og utvikles i barnehagen. Barns egen nysgjerrighet og undring legger grunnlaget for livslang læring. Barn skal støttes og oppmuntres til å uttrykke seg, bli synlig og ha rom for medvirkning. For oss handler det om å gi barn rom, i både i fysisk og psykisk forstand, for å uttrykke seg sammen med andre. Hvert enkelt barn skal oppleve å bli sett, hørt og forstått av anerkjennende, tydelige og ansvarsfulle voksne.

Fem fagtemaer

I arbeidet med fagtemaene får barn utviklet sin nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær samtidig som de får utfordringer med utgangspunkt i egne interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Læringsverkstedet har utviklet et eget pedagogisk konsept hvor rammeplanens syv fagområder er satt sammen i fem fagtemaer. I våre barnehager skal det arbeides det svært systematisk med alle fagområder. Hvert fagtema har en fagdag per uke. Barna blir kjent med Læringsvennene, som er figurer som representerer områder og fag i vårt pedagogiske konsept. Vi arbeider tverrfaglig med vårt pedagogiske innhold og det vil sjelden bli arbeidet med kun et fagområde om gangen.

I lekende læring, samspill og mestring erfarer barna at det oppstår spontane situasjoner og dialog som rommer alle våre fem dagstema som er:

- Hjerteprogrammet
- Språk
- Natur
- Mattelek
- Kreativitet

Hjerteprogrammet – Jeg er verdifull!

Hjerteprogrammet er selve kjernen og hjertet i Læringsverkstedets pedagogiske arbeid. For oss er Hjerteprogrammet formålsparagrafen i praksis. Hjerteprogrammet er en viktig del av vårt arbeid med å sikre barns rett til medvirkning i våre barnehager. Det er utviklet for å gi barna mest mulig av positive opplevelser som de skal ha med seg resten av livet. Mye av grunnmuren for omsorg, empati, forståelse og toleranse formes i barneårene. Vi har fokus på at hvert barn høre og oppleve at de er verdifulle hver eneste dag.

Læringsverkstedet arbeider helhetlig med barns sosiale kompetanse. Hjerteprogrammet har hjertet som symbol og bygger særlig på innholdet i rammeplanens kapittel 2.4 Sosial kompetanse og fagområdene «Etikk, religion, filosofi» og «Nærmiljø og samfunn». Hjerteprogrammet skal utvikle barna både som enkeltindivider og som en del av et sosialt fellesskap.

Mål for Hjerteprogrammet

Målet med hjerteprogrammet er å la hvert barn oppleve og erfarer at de er unike og verdifulle. Hvert barn har verdi i kraft av å være seg selv og alle barn i gruppen bidrar på sin måte til å skape barnegruppen og fellesskapet som de er en del av i barnehagen. Vi ønsker å gi barn positive opplevelser i samvær med andre og lære dem sosiale «kjøreregler» som bidrar til et godt sosialt fellesskap. Vi gir barn aksept og forankring i egen identitet og kultur og lærer dem å ha aksept og respekt for andres identitet, kultur, verdier og ytringer.

Språk

En av våre viktigste oppgaver er å bidra til å gi barn et best mulig språklig grunnlag før skolestart. Vi har fokus på å ha et variert språkmiljø som gir barn rikelig med muligheter for aktiv bruk av språket i samtaler, fortellinger, høytlesing, rim og regler, spill, bevegelse, sang og musikk. Vi legger til rette for at hvert barn får utvikle så sine språkferdigheter så godt som mulig ut fra sine forutsetninger.

Gjennom språket har barn mulighet til å påvirke sine omgivelser og være en del av fellesskapet. Barn trenger språk for å få delta aktivt i lek, og lek utfordrer barnet til å bruke og utvikle språket i samspill med andre barn. Barnet utvikler sitt ordforråd og sin språkforståelse i en kontekst som er trygg og god. Aktive medarbeiderne bruker alle barnehagens aktiviteter til utvikling av barnas språkforståelse.

Mål for fagtemaet Språk

Målet for arbeidet med språk er delt i tre deler som alle er viktige i barnehagens arbeid med språk:

Innhold: barnet forstår meningen med innholdet av begrepene

Form: barnet har god uttale og grammatikk.

Bruk: barnet bruker språket aktivt til å gjøre seg forstått, og til å opprettholde dialog i lek og til å ta initiativ overfor andre. Både barn og voksne.

Natur

Vår barnehage ligger flott til ved Hansbakkfjæra, idrettsplassen og væreskogen på Ranheim og vi er aktive brukere av nærmiljø i hverdagen. Barna får oppleve og erfare variasjonene i de fire årstidene og naturens mangfold. De får undre seg og eksperimentere og få forståelse for bærekraftig utvikling, samspill i naturen og mellom mennesker og natur. Barna skal være ute hver dag. Alle barnegruppene har minst en turdag i uken.

Mål for fagtemaet Natur

Barna skal få utforske og oppdage nærmiljøet sitt og bli kjent med ulike planter og dyr, landskap, årstider og vær. I naturfag leker og lærer barna om hva som vokser i skogen, hva trær og busker heter. De går på oppdagelsesferd i nærmiljøet for å lete etter insekter, edderkopper og skruketroll. Vil man studere dem nærmer putter vi dem i en plastboks og ser på dem gjennom forstørrelsesglass og mikroskop. De blir kjent med dyr, fugl, dyrelivet i fjæra og insekter. Miljøvern er også viktig i barnehagen. Vi vektlegger bærekraftig utvikling og tenker gjenbruk av materiell og mindre forbruk der det er mulig, Vi tar vare på naturen og viser hensyn når vi ferdes ute. Vi har ofte ulike eksprement om hva som skjer når en f.eks blander natron og eddik, barn liker å utforske! Ved å gjøre samme forsøk flere ganger begynner de å glede seg, for de vet hva som kommer. Det er spennende å vite hvordan en forbereder forsøket og får det hele til å fungere.

Mattelek

I Læringsverkstedet er matematikk og lek satt i system og kalles Mattelek. Vi vil gi alle barn et godt grunnlag for matematisk forståelse. Barn starter tidlig å utvikle sin matematiske kompetanse. De er fra tidlig alder naturlig nysgjerrige og opptatte av tall og telling, former og størrelser, rekkefølger og sammenhenger. Barn bruker matematikk når de sorterer, måler og sammenligner. De stiller gjerne spørsmål som: Hvor gammel er du? Hvem er størst? Hvem hopper lengst?

Mål for fagtemaet Mattelek

Barna skal bli kjent med logisk og matematisk tenking knyttet til deres hverdag, og skape motorisk glede, trygghet og utfordringer. Hos oss får barna erfaring med, og blir kjent med geometriske former, lære forskjeller og likheter, kopiere, lage og bruke dem i leken og i ulike tema og prosjekter. Telling danner grunnlag for at barn oppdager tallmønstre. Rim, regler og sangleker er fine aktiviteter å bruke for å lære om tall og mengder. Posisjon og plassering gir barna erfaring i romforståelse. I hvilke situasjoner kan vi lage rekker og jobbe med posisjon og plassering, hvem er først, sist og hvor i rekka står jeg?

Barn på ulike alderstrinn får erfaring med hvor tungt og lett noe er, hvor kort og langt noe er. Vi kan bruke kroppen til å måle lengde og lage mønstre i tillegg til andre materialer. Sorteringen handler om å gruppere etter visse kriterier, størrelse, høyde, lengde, farge med mer. Sortering kan vi gjøre både inne som ute og vi tar ofte i bruk barnas fantasi for å lage nye mønstre.

Kreativitet

Kunst, kultur og estetikk har en sentral plass i alle våre barnehager. Å stimulere barns fantasi og skaperglede er en av våre viktigste oppgaver. Vi ønsker at de skal oppleve gleden ved å skape ting selv, og gleden av å skape ting sammen med andre. Tryggheten og opplevelsen det gir å utfolde seg, er viktig for ethvert barn og blir verdifull ballast for barna resten av livet.

Ved å ta i bruk fantasien og utvikle kreativ tenkning danner vi et grunnlag for å at hvert barn kan uttrykke seg på sin måte. Det er viktig at de voksne er lyttende og oppmerksomme i samspillet med barna i den kreative prosessen slik at de får lyst til å utforske de ulike områdene i kreativitetspaletten. Fokuser på hvert barns sterke sider og interesser, og lytt til hva de føler, uttrykker og mener.

Vi vil at hvert barn skal få utfolde seg gjennom musikk, dans, sang, tegning, drama, film, fortellinger og lek. Vår jobb er å gi fantasien næring og ideene vinger hver eneste dag.

Mål for fagtemaet Kreativitet

Barna skal få erfaring i ulike kreative uttrykk og teknikker. De skal oppmuntres til å skape sitt eget uttrykk og vi skal gi inspirasjon gjennom å gi dem varierte inntrykk.

Planlegging, dokumentasjon og vurdering

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurdere.
(Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver 2006, s. 53)

Planlegging

I vår barnehage planlegges innhold og aktiviteter ut fra vårt pedagogiske konsept. Vi vektlegger barnegruppens sammensetning, kunnskap om barns utvikling og læring individuelt og i gruppe. Gjennom observasjon, dokumentasjon, refleksjon og systematisk vurdering/evaluering av eget arbeid, og samtaler med barn og foreldre, danner dette grunnlaget for våre pedagogiske planer. Barnehagen er en pedagogisk samfunnsinstitusjon som er i kontinuerlig endring og utvikling for til enhver tid være i stand til å møte nye krav og utfordringer.

Dokumentasjon

Vi bruker dokumentasjon gjennom månedsbrev til foreldre som et verktøy for å synliggjøre barnehagens arbeid med pedagogisk innhold og sikre helhet og progresjon i arbeidet. Med dokumentasjon får vi innsikt i barns lek og lærings aktiviteter og et godt grunnlag for egen refleksjon over barnehagens arbeid med innhold og oppgaver. Det er viktig å merke seg at Rammeplanen tydelig viser til at barnehagens dokumentasjon kan gi foreldrene, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndighet informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen.

Vurdering

Til vurdering og evaluering av eget arbeid benytter vi et vurderingsskjema som er utarbeidet av pedagogavdelingen i Læringsverkstedet, dette gjøres to ganger i året av alle avdelingene. Kriterier som vurderes er; barnets egenverd – lek og bevegelse – aktive ansatte – aktiv begrepslæring – repetisjonsprinsipper – spiralprinsipper og progresjon – interaktive samlinger – læringsmiljøet – mattelek – språk utvikling – hjerteprogrammet – kreativ og estetisk lek – natur, miljø og tur opplevelser. Vårt systematiske vurderingsarbeid legger grunnlaget for at vår barnehage skal være en lærende organisasjon. Alle ansatte deltar i arbeidet, og det utarbeides tiltaksplaner på avdelingene som beskriver hvordan og hva vi skal utvikle og vektlegge videre av pedagogiske arbeid og innhold på avdelingene. Hver vår skrives en oppsummerende evaluering av pedagogene som foreldrene får tilsendt på mail.

Aktuelle dokumenter for barnehagens pedagogiske arbeid

Lov og forskrifter

- Lov om barnehager (barnehageloven)
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (R.06/R.17)

Læringsverkstedets dokumenter

- Pedagogisk konsept
- Handlingsplan
- Virksomhetsplan

Meldinger til Stortinget

- St.meld. 41 (2008 – 2009) Kvalitet i barnehagen
- Meld. St. 24 (2013-2013) Framtidens barnehage
- Meld. St. 19 (2015-2016) Tid for lek og læring

Veiledere fra Kunnskapsdepartementet

- Fra eldst til yngst, overgang barnehage-skolen

Veiledere fra Utdanningsdirektoratet

- Språk i barnehagen – mye mer enn bare prat
- Barns trivsel – voksnes ansvar, veileder om forebyggende arbeid mot mobbing i barnehagen
- Håndtering av kriser og sorg i barnehagen

Rapport fra Utdanningsdirektoratet

- Realfag i barnehagen.

Lenker til aktuelle hjemmesider

[Læringsverkstedet](#)

[Regjeringen/Kunnskapsdepartementet/Barnehage](#)

[Utdanningsdirektoratet/Barnehage](#)

[PBL - Private barnehagers landsforbund](#)